

24.02.2026

Valtiontalouden tarkastusvirasto
kirjaamo@vtv.fi

Asia: 292/00.04.00/2026
Lausunnon laatija:

Keski-Suomen hyvinvointialueen lausunto Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomusluonnoksesta iäkkäiden omaishoidon tuki, D/23/04.07.02/2025

Valtiontalouden tarkastusvirasto on laatinut tarkastuskertomusluonnoksen iäkkäiden omaishoidon tuesta. Tarkastusvirasto pyytää Keski-Suomen hyvinvointialueelta lausuntoa hyvinvointialueen näkemyksistä tarkastuksen havainnoista ja kannanotoista sekä tarkistamaan, ettei kertomusluonnoksessa ole asia- tai tulkintavirheitä. Keski-Suomen hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta lausua tarkastusviraston tarkastuskertomusluonnoksesta.

Keski-Suomen hyvinvointialue katsoo tarkastuskertomusluonnoksella esitetyt havainnot ja kannanotot oikeasuuntaisiksi ja yhteneviksi omaishoidon tuen palvelukokonaisuuden myöntämisen käytäntöjen kanssa hyvinvointialueella.

Keski-Suomen hyvinvointialueella tunnistetaan omaishoidon tuen merkitys nimenomaisesti osana ikääntyneiden palveluiden palvelukokonaisuutta. Hyvinvointialueen omaishoidon tuesta myönnetään neljä viidesosaa yli 65-vuotta täyttäneille henkilöille. Hyvinvointialueella tunnistetaan omaishoidon tuen myöntämisen kustannuksia vähentävät vaikutukset suhteessa käytettävissä oleviin korvaaviin palveluihin. On selvää, että omaishoidon tuki muodostaa merkittäviä laskennallisia säästöjä suhteessa korvaaviin palveluihin niin kansallisesti, kuin hyvinvointialueellakin.

Hyvinvointialue kuitenkin toteaa, että kustannusvertailua tehtäessä on otettava huomioon omaishoidon palvelukokonaisuus. On hyvä huomioida, että omaishoidon tuen kokonaisuus sisältää useita eri sosiaali- ja terveyspalveluita ja palveluiden järjestäminen kokonaisuutena aiheuttaa enemmän kustannuksia, kuin pelkkä omaishoidon tuen veronalainen rahapalkkio. Kustannukset on siis huomioitava sosiaali-

ja terveyspalveluista muodostuvana kokonaisuutena. Kustannusvertailua ei voida tehdä siten, että huomioidaan vain maksetut omaishoidon palkkiokustannukset suhteessa ilman omaishoitoa syntyviin kustannuksiin.

Keski-Suomen hyvinvointialue toteaa, että omaishoidon tuen myöntämisestä aiheutuviin kokonaiskustannuksissa on merkityksellistä huomioida omaishoidon tuen palkkiokustannusten lisäksi asiakkaiden palvelutarpeen arvioinnista ja julkisen vallan käytöstä johtuvan viranomaistyön resurssikustannukset. Omaishoidon tuen myöntäminen perustuu palvelutarpeen arviointiin tai asiakassuunnitelmaan, joka tulee tehdä omaishoidon tuen palkkioluokkaa tarkasteltaessa aina asiakkaan yksilölliset tarpeet sekä läheiset ja asiakkaan toimintaympäristö huomioiden. Koska omaishoidon tuesta tehdään hallintolain mukainen valituskelpoinen päätös, vie omaishoidon tuen myöntämiskriteerien muuttaminen aina vastuullisten viranomaisten henkilöresurssia. Yhden palvelutarpeen arvioinnin kotikäynteineen ja päätöksineen voidaan arvioida vievän vastuullisen työntekijän työaika noin puolikkaan työpäivän verran. Samoin viranhaltijoiden työaika on resursoitava hoito- ja palvelusuunnitelmien sekä asiakassuunnitelmien päivittämiseen ja jatkuvaan arviointiin mm. RAI-arviointimittareiden mukaisesti. Omaishoidon tuen asiakkaiden yksilöllisiin arviointeihin on esimerkiksi Keski-Suomessa hyvinvointialueen toiminnan käynnistyttyä kulunut kokonaisuudessaan noin kaksi vuotta.

Keski-Suomen hyvinvointialue toteaa, että kustannusvaikutusten arvioimisessa oman haasteensa asettaa määrärahasidonnaisten palveluiden suhde subjektiivisiin oikeuksiin perustuviin palveluihin. Suhde ei ole yksiselitteinen ja selkeä. Määrärahasidonnaisia palveluita järjestettäessä huomiota on kiinnitettävä määrärahan riittävyyteen huomioiden koko hyvinvointialueella ilmenevät palvelutarpeet. Määrärahan riittämättömyys voi vaikuttaa kasvavasti palveluiden tarpeeseen lisäten raskaampien ja subjektiivisiin oikeuksiin perustuvien palveluiden tarvetta. Perustuslain ja sosiaalihuoltolain perusteella välttämättömät sosiaalipalvelut tulee järjestää niissä tilanteissa, joissa henkilön toimeentulo tai mahdollisuus pitää huolta itsestään vaarantuu. Näiden välttämättömien palveluiden järjestämisen lisäksi yksilön palvelutarpeeseen on vastattava riittävin sosiaali- ja terveyspalveluin myös ikääntyneiden henkilöiden osalta. Näin on toimittava myös määrärahasidonnaisten palveluiden osalta ja myös tilanteissa, jossa omaishoidon tuen määrärahat ovat loppuneet.

Keski-Suomen hyvinvointialueen taloudellinen tilanne on vaikuttanut omaishoidon tuen määrärahojen käytettävyyteen sekä omaishoidon tuen myöntämisen perusteiden tiukentamiseen. Myös omaishoidon tuen palkkiokorotuksilla on vaikutusta myöntämisen kriteereihin. Palkkiokorotusten vuoksi nousevat myös hyvinvointialueen omaishoidon tuen kokonaiskustannukset merkittävästi tilanteissa, jossa saajien määrä ei muutu. Näissä tilanteissa on arvioitava myös muiden palkkioluokkien myöntämisen kriteereitä ja niiden muuttamisen vaikutuksia palveluiden järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Vaikutuksia kustannuksiin voi olla erityisesti niissä tilanteissa, joissa palkkioluokka alenee myöntämisen kriteereiden tiukentuessa. Näissä tilanteissa

asiakkaan selkeä palvelutarve on todettu jo aiemmin, ja omaishoidon tuen palkkioluokan alentaminen voi vaikuttaa palveluiden kysyntään toisaalla joko välittömästi tai tilanteen jatkuessa palvelutarvetta lisäten.

Hyvinvointialue toteaa, että tarkastuskertomusluonnoksella havaitut hyvinvointialueiden erot omaishoidontuen myöntämisen perusteissa aiheuttavat eriarvoisuutta alueiden asukkaiden kesken omaishoidon tuen myöntämistä kansallisesti ohjaavasta lainsäädännöstä huolimatta. Hyvinvointialue kannattaa yhtenäisten kansallisten omaishoidon tuen myöntämisen perusteiden valmistelua ja toimintakäytäntöjen ohjausta. Omaishoidon tuen myöntämisen perusteet tulee olla kansallisesti yhtenäiset ja määritellyt, ja tämä tulee huomioida myös omaishoidon tuen kansallisessa rahoituksessa.

Keski-Suomen hyvinvointialue on tarkastuskertomusluonnoksen kanssa samaa mieltä siitä, että omaishoidon tuki on kustannusvaikutustensa vuoksi kannatettava ja perusteltu tukimuoto erityisesti ikääntyneiden hoivan turvaamiseksi. Erityisen tärkeää tämä on ikääntyneen väestömäärän edelleen kasvaessa. Omaishoidon tuen järjestelmää tulisi kuitenkin tarkastella siten, että hyvinvointialueiden välisistä alueellisista eroista pyritään eroon, sekä arvioidaan tosiasiallisesti ne omaishoitoa tukevat palvelut, jotka ovat ja joiden tulisi olla hyvinvointialueen järjestämisvastuulla. Omaishoidon tuen asiakkaiden yhdenvertaisuuden vuoksi kannatettavaa olisi tarkastella itse omaishoidon tuen maksatuksen siirtymistä Kelan tehtäväksi osaksi kansallista sosiaaliturva- ja -etusjärjestelmää.

Marena Paahto
sosiaalihuollon johtaja
Keski-Suomen hyvinvointialue
p. 0401434759
marena.paahto@hyvaks.fi